

Årsmelding

2016

Om Lovdata

Lovdata er Norges sentrale leverandør av rettslig informasjon

På Lovdatas nettsted www.lovdata.no ligger viktige og sentrale rettskilder gratis tilgjengelig. Informasjonen omfatter lover og forskrifter - som til sammen bestemmer borgernes rettigheter og plikter – samt nye avgjørelser fra Høyesterett og lagmannsrettene, enkelte avgjørelser fra tingrettene og prioriterte avgjørelser fra Menneskerettsdomstolen i Strasbourg. Nettstedet har mellom to og fem millioner oppslag i måneden. Mange andre nettsteder benytter lenker til Lovdatas startside eller direkte til en lov eller forskrift hos Lovdata. For profesjonelle brukere tilbyr Lovdata et utvidet rettsinformasjonssystem med avanserte søke- og fremfinningsmuligheter - Lovdata Pro. Lovdata har en sentral rolle i forvaltningen av regelverk, blant annet ved å publisere Norsk Lovtidend og ved en kontinuerlig konsolidering av lover og forskrifter, dvs. innarbeiding av endringer i hele det norske regelverket slik at den enkelte lov og forskrift til enhver tid er ajourført.

Lovdatas organisering og formål

Lovdata er en privat stiftelse opprettet av Justisdepartementet og Det juridiske fakultet ved Universitetet i Oslo. Lovdata har som formål å opprette og drive rettslige informasjonssystemer. Lovdatas vedtekter pålegger stiftelsen å drive etter forretningsmessige prinsipper. Stiftelsen driver uten subsidier fra det offentlige.

I Lovdatas styre sitter representanter for Justis- og beredskapsdepartementet, Det juridiske fakultet ved Universitetet i Oslo, Stortinget, Den Norske Advokatforening og Den Norske Dommerforening. Lovdata har en solid forankring i såvel sentrale, offentlige institusjoner som i det private næringsliv.

Lovdata bidrar til rettssikkerhet gjennom å gjøre rettsinformasjon tilgjengelig for både profesjonelle brukere og folk flest. Lovdata er opptatt av å være nøytral og uavhengig i sitt forhold til alle deler av rettslivet. Lovdata tilstreber å presentere et helhetlig bilde av rettsstillingen og at rettsinformasjon gjøres transparent.

Lovdatas samarbeidspartnere

Lovdata samarbeider med Domstoladministrasjonen og domstolene om elektronisk publisering av rettsavgjørelser, også avgjørelser som ikke blir publisert på annen måte. Lovdata bidrar også til publisering av konvensjonelle trykksaker som Norges Lover, Overenskomster med fremmede stater, Cappelen Damms og Fagbokforlagets særtrykk av lover. Lovdata har utstrakt kontakt med de juridiske fakultetene, noe som blant annet konkret resulterer i at Lovdata finansierer vitenskapelige assistentstillinger, utgir tidsskrifter og sørger for tilgang til Lovdata for studenter og lærere.

System for profesjonelle brukere

Lovdata Pro er et effektivt rettslig informasjonssystem og juridisk arbeidsverktøy for alle profesjonelle brukere i privat og offentlig sektor. Systemet omfatter lover, forskrifter, rettsavgjørelser, uttalelser og vedtak, forarbeider, juridisk litteratur mv. – i til sammen mer enn 150 databaser. Tilbudet inkluderer EUR-Lex – EUs rettslige informasjonssystem - samt alle direktiver og forordninger som er inkludert i EØS-avtalen i norsk oversettelse. Lovdata vedlikeholder et stort antall lenker mellom norske rettskilder og rettskildene for EØS og EU.

Lovdata

Styreleders betraktninger	4
Tilbakeblikk på 2016	5
<i>Rettsikkerhetsprisen 2016</i>	5
<i>Henning Ve (1956 –2016)</i>	6
<i>Siste trykte utgave av Norsk Lovtidend</i>	7
Historiske versjoner av lov- og forskriftsparagrafer	10
Satsing på Europa	11
Nye styremedlemmer i Lovdata	12
Manglende ikrafttredelser av lover og endringslover	13
Funksjoner i Lovdata Pro	16
<hr/>	
Årsmelding 2016	17
Nye tjenester fra Lovdata i 2016	18
Organisasjon og oppgaver	19
Styret	19
Regelforvaltning	20
Samarbeid med domstolene	21
Samarbeid med universitetene	22
Samarbeid med forlag	22
Produkter og tjenester	23
System for profesjonelle brukere	25
Markedsføring og kontakt med brukere	25
Årsberetning til regnskapet for 2016	26
Utsiktene for 2017	26
Regnskap	27
Ansatte 2016	36
Lovdatas Styre 2016	37
Dette inner du i Lovdata Pro	38

Foto forside: Bjørnar Eirik Stokkan

Styreleders betraktninger

Foto: Lovdata \ Kristian Torp

2016 var et begivenhetsrikt år for Lovdata. Høydepunktet var å bli tildelt Juristforbundets rettssikkerhetspris, i rettssikkerhetens år. For Lovdata var tildelingen en svært hyggelig overraskelse. Det var en påminnelse om at arbeid med rettsinformasjon er en av bærebjelkene i rettssikkerhetsbegrepet: Effektiv tilgang til rettsreglene er helt avgjørende for rettssikkerheten. Å tilgjengeliggjøre rettsreglene har alltid vært kjernen i Lovdatas arbeid, og vil også være det fremover.

Umiddelbart inspirerte prisen oss til å realisere planene våre om å publisere sentrale norske lover på engelsk. Vi tror at dette kan være med på å styrke rettssikkerheten i en stadig mer globalisert verden. Det er en rettssikkerhetsutfordring at mange som er bosatt, eller har opphold i landet har problemer med å lese rettsregler på grunn av språk.

Prisen har inspirert oss til å intensivere arbeidet i rettssikkerhetsperspektivet også på andre områder. Pågående prosjekter har fått større oppmerksomhet, nye prosjekter har blitt igangsatt.

Et slikt prosjekt er «Regellesehjelpen»; et verktøy som gjør det enklere å orientere seg i primærlovgivning fra EU – en lovgivning som svært ofte er

vanskelig tilgjengelig. Verktøyet er utviklet i samarbeid med Mattilsynet, og fungerer slik at man lettere ser hvilke deler av et regelverk som typisk er av betydning for den aktuelle leseren. Vi håper å kunne utvikle verktøyet for å lette tilgjengeligheten også av annet regelverk.

Et annet prosjekt vi gjenopptar er mer rettet mot allmenheten som sådan. Det heter «Kort om loven»; en konsentrert beskrivelse av hva loven dreier seg om og de viktigste reglene. I tillegg ønsker vi å utvikle juridiske ordlister med lettfattelige beskrivelser av ord og uttrykk som ofte opptrer i lovgivningen. Også dette kan gjøre reglene mer tilgjengelige både for befolkningen som sådan og for mer profesjonelle brukere.

For å få på plass engelske oversettelser, regelleshjelp, korte omtaler av loven og juridiske ordlister er vi avhengig av et samarbeid med - og bidrag fra andre som er opptatt av å opprettholde et høyt nivå på rettssikkerheten i det norske samfunnet.

Herman Bruserud
Styreleder

Tilbakeblikk på 2016

Lovdata fikk prisen for sitt arbeid med å styrke rettssikkerhet og likhet for loven, sitt samfunnsviktige bidrag til økt forståelse for og innsikt i lov- og regelverket, og ved formidling av kunnskap om rettsregler. Lovdatas arbeid bidrar til mer effektiv saksbehandling og sikrere beslutninger gjennom utnyttelse av juridisk kompetanse. Juryen fremhevet den betydning Lovdata har hatt for det juridiske feltet i Norge og beskrev stiftelsen som ledende formidler av kunnskap om juridiske rettsregler til befolkningen i Norge. Juryen nevnte også at Lovdata bidrar til bedre og mer kunnskap om rettsregler og praksis, også utenfor juristkretser.

Styreleder Bruserud holdt Rettssikkerhetsforedraget 2016. Han takket for prisen og benyttet anledningen til å gratulere Juristforbundet med 50 års jubileet. Bruserud trakk linjene tilbake til etableringen av stiftelsen i 1981 og Lovdatas aktiviteter de første årene og sa at prisen først og fremst går til dem som har utviklet Lovdata gjennom mer enn 35 år.

Rettssikkerhetsprisen 2016

27. september 2016 ble Stiftelsen Lovdata tildelt Juristforbundets rettssikkerhetspris for 2016 ved en høytidelig seremoni på Grand hotell i Oslo. Diplomet og stipendet på 75 000,- kroner ble overrakt av Hans Kongelige Høyhet Kronprins Haakon og professor dr. juris ved Universitetet i Tromsø, Hege Brækhus. Styreleder Herman Bruserud, direktør Odd Storm-Paulsen og tidligere direktør og gründer Trygve Harvold mottok prisen på vegne av stiftelsen.

Rettsikkerheten har relativt gode kår i Norge og tilgang til rettsinformasjon er et viktig bidrag til at vi scorer høyt i internasjonale sammenlikninger. Han advarte mot selvtilfredshet og sa at rettsikkerhet alltid vil bli utfordret.

Ivaretagelse av rettsikkerheten er ressurskrevende – økonomisk, men kanskje særlig på andre måter. Ivaretagelse av rettsikkerheten fordrer prinsipiell tekning – og det kan være svært krevende i møte med hensyn som trekker i en annen retning, særlig i enkelttilfeller. Ivaretagelse av rettsikkerheten krever derfor kontinuerlig årvåkenhet fra oss alle, også i Norge.

Bruserud konkretiserte hvordan Lovdata bidrar til rettsikkerhet i et stadig mer komplekst, rettsliggjort og internasjonalsert samfunn. Den teknologiske utviklingen – mulighetene til å samle, publisere og holde oversikt over rettsinformasjon – har også i seg selv påvirket kildebruk og hva som oppfattes som relevant. Et konsolidert regelverk som er lett tilgjengelig for alle er grunnlaget for effektivitet og god prosessøkonomi. Denne oppgaven vil alltid ha høyest prioritet i Lovdata. En avansert sammenkopling av de fleste tilgjengelige rettskilder er kjernen i vårt bidrag til effektivisering.

Weben endret alt og utfordret tenkingen om hvem som var brukere av Lovdata. Myndighetene forventet at informasjon skulle bli åpen og gratis tilgjengelig. Samtidig skal hensynet til åpenhet balanseres mot andre hensyn – særlig sikkerhetsmessige hensyn, etterforskningshensyn og personvern hensyn. Han erkjente at det er en vei å gå for å gjøre rettsinformasjon mer tilgjengelig for alminnelige borgere i betydningen mer forståelig, men nevnte flere eksempler på at Lovdata er i gang og ønsker å gjøre mer. Derfor hadde også stiftelsens styre besluttet at stipendet skulle gå til arbeidet med å få publisert flere oversettelser, i første omgang til engelsk, av lover og forskrifter.

Rettsikkerhetsprisen

Rettsikkerhetsprisen skal tildeles én eller flere personer, en institusjon eller en organisasjon som i løpet av foregående år eller over lengre tid har utmerket seg i sitt arbeid eller virke ved å:

- Styrke rettsikkerhet og likhet for loven innenfor sitt virkeområde.
- Arbeide for rettsstatlige prinsipper, ytrings frihet, likeverd, menneskerettigheter og trygghet for personlige krenkelser.

- Bidra til økt forståelse for og innsikt i lov- og regelverket.
- Bidra til mer effektiv saksbehandling og sikrere beslutninger gjennom utnyttelse av juridisk kompetanse.

Tidligere vinnere av Rettsikkerhetsprisen

- 2015: Fahkra Salimi og Mira-senteret
2014: Advokatforeningens aksjons- og prosedyre gruppe i utlendingsrett
2013: Asbjørn Kjønstad
2012: Juridisk Rådgivning for Kvinner (JURK), Oslo, Juss-Buss, Oslo, Jushjelpa i Midt-Norge, Trondheim, Jussformidlingen i Bergen og Jusshjelpa i Nord-Norge, Tromsø.
2011: Tore Sandberg
2010: Carsten Smith
2009: Ada Sofie Austegard og Stine Sofies Stiftelse
2008: Gatejuristen (Cathrine Moksnes)
2007: Trygve Lange-Nielsen
2006: Anders Bratholm

Henning Ve (1956 –2016)

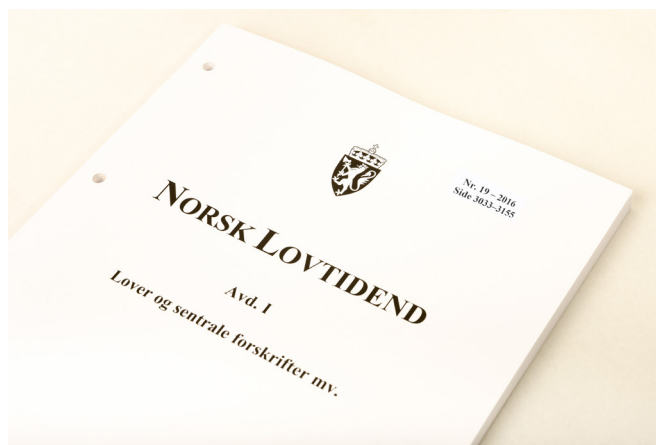
Henning Ve døde 9. august 2016 etter lang tids sykdom. Henning arbeidet i Lovdata fra starten i 1980, mens han ennå studerte til sin juridiske embetseksamen, og han var viktig for utviklingen av et norsk elektronisk rettsinformasjonssystem. I alle år hadde han hovedansvaret for Lovdatas informasjonsbaser. Lovene skulle bli Hennings store oppgave. Det var ikke en oppgave han fikk tildelt - det er vel riktiger å si at han adopterte lovene. Henning ble Norges ekspert på det vi etter hvert kalte regeltilsyn, et spesialisert fagområde han nærmest egenhendig utviklet fra bunnen av. Lovdata digitaliserte Norges Lover leverte satsen til Lovsamlingen siden 1981-utgaven. I praksis leverte Henning teksten til nesten alle store og små lovsamlinger som er utgitt i Norge de siste 30 årene frem til 2016. Fra 1984-1994 var han Lov&Datas første redaksjonssekretær.

Siste trykte utgave av Norsk Lovtidend

Tekst: Dag T. Hoelseth

Så er det slutt. Den trykte utgaven av Norsk Lovtidend er avviklet etter å ha vært utgitt siden 1877. Hefte 19 i avdeling I (lover og sentrale forskrifter), som ble utgitt 8. februar 2017, ble den aller siste utgaven.

Avdeling II, som inneholder regionale og lokale forskrifter, takket for seg allerede 16. januar 2017 med hefte 4 for årgangen 2016.

Antallet abonnenter på den trykte utgaven har vært sterkt fallende over flere år, og etter forslag fra Lovdata besluttet Justis- og beredskapsdepartementet å avvikle de trykte utgavene for avdeling I og avdeling II etter 2016-årgangen. Det gjenstår dermed bare å lage registre for 2016-årgangen for begge avdelingene.

I praksis vil ikke avviklingen ha noen stor praktisk betydning. Den elektroniske kunngjøringen på Lovdata Åpne sider (www.lovdata.no) har vært den offisielle kunngjøringen av Norsk Lovtidend fra og med 2001-årgangen da Norge som det første landet i Europa gikk over til elektronisk kunngjøring. I dag er det elektronisk kunngjøring som gjelder i de fleste europeiske land. Ønsket om en statisk utgave og hensynet til bibliotek med flere gjorde at Lovdata på vegne av Justis- og politidepartementet fortsatte å produsere en trykt utgave som fra 2001 i snitt hvert år kom ut med 16 hefter fordelt på 2667 sider i A-format i avdeling I, mens snittet for avdeling II har vært hhv. 5 hefter og 622 sider. PDF-utgaven av de trykte heftene har også vært gratis tilgjengelig på Lovdatas Åpne sider fra 2001 til 2016, der kunngjøringene også vil være tilgjengelig i fremtiden. Kunngjøringene nummereres fortløpende, men blir ikke lenger samlet i nummererte hefter. Nasjonalbiblioteket jobber for tiden med å legge inn skannede versjoner av Lovtidend fra 1877 til og med 2000-årgangen, og flere årganger er allerede på plass i Bokhylla.no.

«Låst PDF»

Behovet for en statisk versjon gjør at alle kunngjøringer i Norsk Lovtidend avdeling I og II fra og med 1. januar 2017 også blir tilgjengelig i PDF-versjon. Disse vil også ha assosierte signaturer som kan lastes ned sammen med PDF-filene. Formålet med signaturene er å gi en trygghet om at en PDF-fil som enten er lastet ned, motatt på e-post eller gjennom andre kanaler, ikke er endret av utenforstående. Signaturene vil også kunne fortelle at dokumentet er publisert av Lovtidendredaksjonen selv.

Rettelser

Tidligere ble rettelser publisert i neste tilgjengelige trykte utgave og en samlet oversikt over hvor rettelser ble publisert ble inntatt bakerst i hvert hefte. Fra og med 2001-årgangen ble rettelser også lagt inn bakerst i den elektroniske kunngjøringen. Sistnevnte praksis vil bli videreført.

De siste årene har det vanligvis vært kunngjøringer to ganger ukentlig i avdeling I, men frekvensen har vært høyere under «toppene» de siste ukene før jul og før 1. juli. I avdeling II har torsdag vært fast kunngjøringsdag. Redaksjonen tar nå sikte på daglige kunngjøringer i avdeling I – når det er noe å kunngjøre – mens kunngjøringene i avdeling II vil finne sted tirsdager og torsdager, og ellers etter behov.

Lov 1. april 1876 angaaende Udgivelse af en Lovtidende og Bekjendtgjørelse af Love m.v.

Den første Lovtidendloven ble vedtatt i 1876 blant annet for å sikre bedre kjennskap til og større utbredelse av lover og forordninger mv. Frem til da ble lover og forordninger m.m. trykt opp og distribuert til «Overøvrighederne» og andre embetsmenn i forbindelse med den påbudte tinglysingen. Det ble også publisert på privat initiativ, etter hvert med støtte fra Statssekretariatet, en årlig samleutgave av de vedtatte lovene og forskriftene.

En annen problemstilling hadde vært tinglysingen av lovene som medførte forskjellige ikrafttredelsestidspunkter. Jusprofessor Torkel Halvorsen Aschehoug (1822–1909) skrev i en «Forestilling» til Justisdepartementet 10. februar 1875, inntatt i Ot.prp.nr.9 (1876):

«Lovbogens 1-3-10 paabyder, at Kongelige Forordninger eller Befalinger, som fremstilles og befales at skulle læses, blive at lyse til Thinge. Heraf har den Retsregel udviklet sig, at ingen Lov i Almindelighed antages at træde i Kraft i nogen Jurisdiktion, førend fra den Dag, paa hvilken Thinglysningen der har fundet Sted.

Denne Regel er øiensynligt uhensigtsmæssig. Det fortjener her allerede at anmærkes, at den gjør det fornødent for Regjeringen at føre Control med, at Thinglysning finder Sted, og at kræve Indberetning om, naar dette skeer, hvilket foranlediger en Del Arbeide. Dernæst, at det i Jurisdiktioner, hvor Thing sjeldent holdes, kan tage lang Tid, inden en ny Lov træder i Kraft. Fremdeles, hvad der danner den væsentligste Indvending mod den omhandlede Bekjendtgjørelsesmaade, at nye Love træde i Kraft til temmelig forskjellige Tider i de forskjellige Jurisdiktioner, hvilket kan medføre ikke ubetydelige Vanskeligheder, naar Personer, der have Bopæl i disse, i Mellemtiden indlade sig i Retshandler med hinanden, eller naar et allerede stiftet Retsforhold eller paabegyndt Foretagende eller Anlæg udstrækker sig over flere saadanne Jurisdiktioner».

1876-loven bestemte at «Enhver Lov træder, forsaavidt den ikke selv bestemmer noget andet, i Kraft overalt i Riget 4 Uger efter den Dag, da det Nummer af Lovtidenden, hvori den bekjendtgjøres, er udgivet». Dette medførte eksempelvis at lovene som ble kunngjort i et hefte med utgivelsesdato 1. november trådte i kraft 30. november, hvis de ikke selv sa noe annet. Lovens § 1 bestemte at Norsk Lovtidende skulle utgis for offentlig regning og inneholde blant annet grunnlovsbestemmelser, lover, provisoriske anordninger samt opphevelse av disse, og i tillegg «af Kongen eller et Regjeringsdepartement givne eller approberede Anordninger og Bestemmelser, hvis Overtrædelse kan paadrage Private Ansvar eller Tab af Rettigheder» og til sist «Beslutninger om Skattepaalæg».

Lovens § 4 bestemte videre at man i en særskilt avdeling kunne innrykkes «andre af Kongen eller et Regjeringsdepartement eller af anden Autoritet udfærdigede Bestemmelser, saasom Resolutioner, Konventioner, Traktater, Plakater, Bekjendtgjørelser, Instruxer, Reglementer, Skrivelser m.M., forsaavidt de findes af saadan Betydning, at deres Offentliggjørelse paa denne Maade ansees hensigtsmæssig.»

En kongelig resolusjon av 10. januar 1877 bestemte at avdeling I skulle inneholde bestemmelsene opplistet i § 1, mens avdeling II skulle inneholde bestemmelsene nevnt i § 4 samt de nevnt i § 1 som var hensiktsmessig å oppbevare i «en almindelig Samling».

Den aller første heftet i avdeling I ble utgitt 26. januar 1877 og den første inntatte resolusjonen datert 10. januar 1877 bestemte at «Edderfugl og Raphøns ikke maa fanges eller dræbes inden Stavanger Amt, Edderfugl indtil Udgangen af Aaret 1886, Raphøns indtil Udgangen af 1881.» Den første resolusjonen inntatt i avdeling II, datert 5. januar 1877, omhandlet godkjennelse av takster for benyttelse av offentlige brygger i Flekkefjord.

Ansvarlig utgiver av Norsk Lovtidende var Statssekretariatet, senere benevnt Statsrådssekretariatet, som fra høsten 1939 ble benevnt Statsministerens kontor.

Innholdet i Norsk Lovtidende og oppdelingen i to avdelinger som beskrevet ovenfor endret seg svært lite frem til nåværende Lovtidendlov av 1969 trådte i kraft 1. januar 1970. I en periode fra 1879 til 1914 ble avdeling II utvidet til også å inneholde «Traktater, eller under anden Benævnelse saasom Konventioner, Deklarationer o. s. v., indgangne Overenskomster med fremmede Stater skulle, forsaavidt ikke noget Andet af Kongen for enkelt Tilfælde bestemmes, offentliggjøres saavel i Originaltext som i Oversættelse». Dette skjedde endog parallelt med utgivelsen av Overenskomster med fremmede stater (OMS) som ble utgitt fra 1879. Under krigen ble Londonregjeringens provisoriske anordninger m.m. samt saker som naturlig hørte hjemme i OMS inntatt i den såkalte «Londonutgaven» av Lovtidend utgitt av Justisdepartementet i London, men alt falt tilbake til det normale igjen etter krigens slutt.

Navnet på tidsskriftet ble for øvrig endret fra «Norsk Lovtidende» til «Norsk Lovtidend» i 1938.

Lov 19. juni 1969 nr. 53 om Norsk Lovtidend m.v.

Den nye Lovtidendloven ble vedtatt for å kunne harmonisere bedre med forvaltningsloven 1967 som trådte i kraft 1. januar 1970, og for å fjerne bestemmelser i 1876-loven som var overflødige eller ikke lenger var aktuelle. Forvaltningsloven § 38 hadde som hovedregel at alle forskrifter skulle kunngjøres i Lovtidend uansett om overtredelse av en lov eller forskrift medførte ansvar eller tap av rettigheter for privatpersoner og uansett om forskriften var utferdiget av Kongen, et departement, et direktorat eller av et annet forvaltningsorgan. Den nye Lovtidendloven skulle ikke lenger selv inneholde noe påbud om kunngjøring av forskrifter, men i stedet henviser til hva lovgivningen for øvrig bestemte om kunngjøring av forvaltningsvedtak.

Den nye loven påbød ellers som før kunngjøring av grunnlovsbestemmelser, lover og vedtak om ikrafttredelse og virksomhetsområde, provisoriske anordninger og Stortingets skattevedtak.

Utrekningen av når en lov eller forskrift trådte i kraft når ikke annet var bestemt ble gjort enklere ved at fristen ble satt fra 4 uker til 1 måned. Dette medførte at dersom kunngjøringen fant sted den 20. i en måned ville loven tre i kraft den 21. den neste måned. Bestemmelsen kunne skape problemer hvis en lov ble inntatt i et hefte med utgivelse 28. januar, men dette var allerede løst ved domstolloven § 148 annet ledd siste punktum, som sa

at «Har ikke maaneden dette tal, ender fristen paa den sidste dag i maaneden».

Da den elektroniske kunngjøringen ble den offisielle fra 2001 og hefteutgivelsen ikke lenger var styrende, ble ikrafttredelsesbestemmelsen tolket til å regnes fra den dagen loven eller forskriften ble kunngjort.

Omorganisering

I 1974 ble avdelingene i Norsk Lovtidend omorganisert slik at avdeling I skulle inneholde lover og «sentrale» forskrifter m.m., det vil si forvaltningsvedtak som gjaldt for hele landet, mens avdeling II skulle inneholde regionale og lokale forskrifter. Forskrifter som gjaldt for Svalbard og forskrifter hjemlet i bilandsloven falt under avdeling I, i tillegg til forskrifter for universiteter og høyskoler.

Fra og med 1982 fikk Lovdata, som ble stiftet året i forveien, ansvaret for å lage satsen til Norsk Lovtidend, mens Statsministerens kontor hadde ansvaret for siste korrekturlesning og fastsatte ellers begrensningen av hva Lovtidend skulle inneholde utover det påbudte. I 1992 overførte Statsministerens kontor redaksjonsansvaret til Justis- og politidepartementet. I et par år til stod departementet fortsatt for andrekorrektoren, men dette ansvaret ble så overlatt til Lovtidendredaksjonen i Lovdata.

Norsk Lovtidend utgis fortsatt av Lovdata på vegne av Justis- og beredskapsdepartementet, men alt det praktiske rundt redigeringen og kunngjøringen skjer i Lovdata. Samtidig som den elektroniske kunngjøringen ble den offisielle i 2001, ble også den trykte utgaven omgjort fra A5-format til A4-format, først og fremst fordi det var enklere å redigere.

Lovdatas redigeringsansvar fra og med 1982 har ikke medført noen betydelige endringer i hva som skal kunngjøres i Norsk Lovtidend. I tillegg til det som er påbudt ved lov, inntas andre vedtak som det har vært presens for å kunngjøre, slik som vedtak om godkjenning av kommuners våpen og flagg, vedtak om endring i embetsinndelinger o.l.

Omfanget derimot har endret seg betydelig de senere årene. Antallet lover og forskrifter har stort sett holdt seg på samme nivå siden Lovdata overtok ansvaret, men

forskriftene er blitt mer detaljerte og omfangsrike, noe som gjenspeiler den mer komplekse utviklingen i samfunnet for øvrig. All lov- og forskriftsgivningen som EØS-avtalen har ført med seg har også ført til økt antall sider i Norsk Lovtidend.

De første redaktørene

Den første redaktøren var juristen Ernst Reinholdt Bætzmann (1834–1904), som ifølge nekrologen i Aftenposten 9. september 1904 først jobbet som advokatfullmektig et par år etter juridisk embetseksamen i 1866 før han ble ansatt som «copist» i Justisdepartementet. Da lov om Norsk Lovtidende ble vedtatt i 1876, ble han overført til Statssekretariatet der han bistod i arbeidet med forbedelsene til utgivelsen av Lovtidende og var tidsskriftets første redaktør fra 1877 til han gikk av i 1903. Han døde 8. september 1904 «etter længere Tids Sygelighed». Fra 1883 var han også redaktør av Norsk Kundgjørelsestidende, det som vi i dag kjenner som Norsk Lysingsblad. En periode var Lovtidendredaksjonen for øvrig et rent familieføretagende ettersom datteren Fredrikke Bætzmann (1862–1945), senere gift Planting, ifølge folketellingen 1900 stod oppført som tidsskriftets assistent.

Da Bætzmann gikk av i 1903 etter at det tredje kvartalvis heftet for avdeling II var avsluttet, fikk Einar Hansen midlertidig redaktøransvaret inntil Frederik Theokar Salicath (1847–1911) overtok. Salicath, som tidligere blant annet var politimester i Larvik, er kanskje best kjent for forsøket på å kvitte seg med buekorpene da han tjenestegjorde som konstabelinspektør i Bergen. Det gikk ikke så bra. Han rakk også å skrive en slektsbok om familien von Schlanbusch i 1892. Salicath døde på sin post 22. oktober 1911 og ble etterfulgt av Nicolai F. Leganger (1874–1933), som hadde ansvaret ut året inntil Ove Kristian Young (1857–1938) ble redaktør fra 1912. Leganger var senere statssekretær/statsrådssekretær, en stilling som i dag tilsvarer regjeringsråden ved Statsministerens kontor. De første redaktørene hadde alle ansvaret både for Lovtidend og Kunngjørelsestidende og gjerne også Statskalenderen.

I dag heter redaktøren Knut Davidsen, som har vært med i Lovdata siden stiftelsen ble etablert i 1981. Med seg i redaksjonen har han 5 fulltidsansatte.

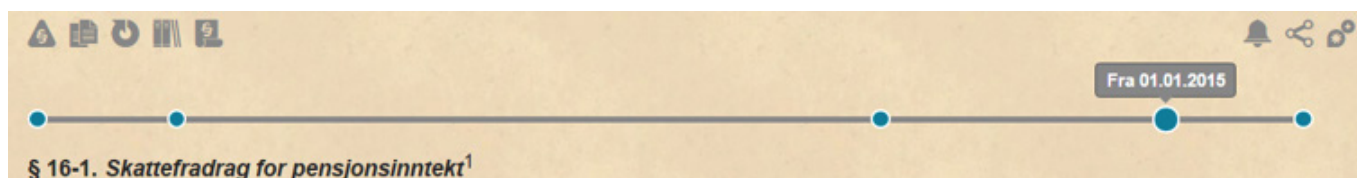
Historiske versjoner av lov- og forskriftsparagrafer

Historiske versjoner av lov- og forskriftsparagrafer er tilgjengelige for paragrafer fra og med 1. januar 1999. Når man aktiverer knappen over paragrafen, kommer det frem en tidslinje med klikkbare punkter for de ulike historiske versjonene av paragrafen.

For skatteloven § 16-1 vil tidslinjen se slik ut:

Ved å holde musepekeren på et punkt på tidslinjen, vil det fremkomme dato for når endringen trådte i kraft. Klikker du på punktet, kommer den historiske versjonen av paragrafen frem.

Klikker du på et punkt på tidslinjen med ikrafttredelsesdato for endringer mellom 1982 og 2000, vil du ikke få tilgang til historiske versjoner, men du kan klikke på lenken til Norsk Lovtidend for å se hva endringene gikk ut på.

Klikker du på et punkt på tidslinjen med ikrafttredelsesdato før 1982, vil du hoppe til et «hode» til endringsloven med beskjed om at endringen er innarbeidet, men du har ikke tilgang til selve endringsloven.

Historiske versjoner av lov- og forskriftsparagrafer kan legges til utvalg, skrives ut og lastes ned.

Satsing på Europa

Europalov.no

Nettstedet europalov.no ble overtatt av Lovdata i mai 2016. Lovdata har i flere år brukt mye ressurser på å systematisere og publisere EU- og EØS-relatert juridisk materiale. De fleste dokumentene som Lovdata publiserer i Lovdata Pro er hentet fra EU.

Europalov.no er ofte blitt omtalt som det viktigste nettstedet for å holde oversikt over utviklingen av Norges avtaler med EU. Med overtakelsen av europalov.no gjør Lovdata mer EØS- og Schengenstoff lettere tilgjengelig både på åpne sider og i Lovdata Pro. Dette er informasjon som angår de fleste, men som av mange oppfattes som vanskelig å få oversikt over og forstå.

På de åpne sidene har overtakelsen så langt gjort Lovdata til en inngangsport til europalov.no og har åpnet for å kunne presentere mer redaksjonelt EU-stoff på våre sider.

I Lovdata Pro er det implementert en europalovknapp i rettsaktene som gir direkte tilgang til faktainformasjon om rettsaktene, sakshistorikken og tilknyttede dokumenter.

Fra starten i 2007 ble Europalov drevet som et privat initiativ av Tore Grønningsæter. Fra 1995 arbeidet han ved Norges EU-delegasjonen og EFTA-sekretariatet i Brussel, senest som informasjonssjef da han gikk av i 2016. Grønningsæter, som er en kapasitet på EUs og EFTAs prosesser og institusjoner, er fremdeles redaktør for Europalov og holder nettstedet løpende oppdatert.

Gjennom å overvåke en rekke kilder følger vi utviklingen av rettsaktene fra forslagsstadiet i EU, gjennom saksgangen i EU-institusjonene, EØS-organene (EØS-saker) og Norge (Schengen-saker), til de er gjennomført og trådt i kraft i norsk rett.

Hver uke publiserer europalov.no et nyhetsbrev som oppsummerer siste ukes nye og endrede saker på inntil 21 saksområder. Nyhetsbrevet med lenker til Europalovs detaljerte faktaark har mer enn 2600 abonnenter.

Sagt om Europalov

«Det er samtidig et tankekors at kanskje den beste nettsiden som finnes om utviklingen av Norges avtaler med EU er et privat initiativ, nemlig nettstedet Europalov.» [...] Utenfor og innenfor - Norges avtaler med EU: NOU 2012:2

European Legislation Identifier ELI

European Legislation Identifier (ELI) er en standard for å strukturere og identifisere informasjon om lovgivning på nett. Standarden skal bidra til at land i Europa får på plass effektive, digitale systemer for forvaltning og publisering av regelinformasjon. ELI skal etter hvert også gjøre det mulig å sammenlikne regelverk på tvers av nasjonalstatene og brukes til å finne ut om og hvordan direktiver (og forordninger) er gjennomført i nasjonal lovgivning.

Lovdata introduserte European Legislation Identifier (ELI) i en beta-versjon på sine åpne nettsider i september 2016. Gjennom flere år har Lovdata deltatt i utviklingen av standarden i EU sammen med representanter fra flere EU-land og fra EUs Publication Office.

For Norge var implementeringen enkel fordi Lovdata allerede i flere år har hatt standarder og informasjonsstrukturer som innfrir kravene i ELI.

Justisdepartementet har utpekt lovdata til norsk ELI-koordinator. Etter implementering av ELI ble Norge medlem av ELI-task force som skal hjelpe EU-land med å implementere standarden nasjonalt og som også skal videreutvikle standarden.

ELI består av tre pillarer:

Den første pillaren er å implementere stabile og forståelige lenker – URler (Uniform Resource Identifier). Lovdata har lenge hatt URler som tilfredsstillende kravene i ELI, og de som kjenner de URLene som Lovdata benytter til vanlig vil kjenne seg igjen i ELI-utgavene av de samme URLene.

Den andre pillaren er å implementere et sett av definerte metadata. De metadata Lovdata også har benyttet tidligere ligger tett opp til definisjonene i ELI. Noen metadata i ELI er ikke relevante for Norge.

Den tredje pillaren er å merke metadata på sidene våre slik at også maskiner kan dra nytte av informasjonen. I vår ELI-implementasjon har vi merket alle tilgjengelige metadata med såkalte RDFa (Resource Description Framework) attributter slik de er beskrevet i ELI-standard.

Nye styremedlemmer i Lovdata

Hans Frode Kielland Asmyhr

(f. 1970), Justis- og beredskapsdepartementet, styremedlem fra februar 2016. Cand.jur., Universitetet i Oslo, 1998. Partner i bedriftsrådgivningsfirmaet Panor Public Affairs AS fra 2016, styreleder i Graminor fra 2017. Direktør i Burson-Marsteller 2013–2016. Politisk rådgiver og for Fremskrittspartiets stortingsgruppe 1998–2003, sekretariatsleder 2003–2005. Stortingsrepresentant fra Akershus fra 2005 til 2013, den siste perioden som medlem av Justiskomiteen. Har i tillegg hatt en rekke lokalpolitiske verv. Driver gården Nordre Mo i Sørums kommun.

Bjørnar Eirik Stokkan

(f. 1960), Den Norske Dommerforening, styremedlem fra 2017, varamedlem 2013–2017. Cand.jur., Universitetet i Bergen, 1988. Lagdommer i Hålogaland lagmannsrett. Tidligere prosjektleder i Justis- og beredskapsdepartementet 2009–2010 og Domstoladministrasjonen 2005–2010. Varamedlem i styret til Domstoladministrasjonen fra 2015, medlem IKT Fagråd samme sted fra 2007. Ivrig hobbyfotograf.

Lill Christin Egeland (f. 1975)

Den Norske Advokatforening, styremedlem fra 2017. Cand.jur. Universitetet i Oslo, 1999. Senioradvokat og partner i Simonsen Vogt Wiig AS med ekspertise i arbeidsrett. Hun er fast juridisk rådgiver for personalavdelingene i flere norske selskap og bistår Nasjonal ekspert som rapporterer om norsk arbeidsrett til EU-kommisjonen. Egeland er medforfatter på arbeidsrett.no. Tidligere toppseriespiller i fotball for LSK Kvinner.

Manglende ikrafttredelser av lover og endringslover

Tekst: Knut Davidsen

Lovene blir vedtatt av Stortinget og sanksjonert av Kongen i statsråd. Mange av lovene har egen ikrafttredelsesbestemmelse, mens andre lover har gitt myndigheten til å fastsette ikrafttredelse til Kongen i statsråd. Ikrafttredelse kan bestemmes for hele eller deler av loven, og ved delt ikrafttredelse kan dette i enkelte tilfeller skape uklarheter i hva som er bestemt. En endringslov vil fortsatt gjelde til alle deler av loven er satt i kraft, når dette skjer vil loven bli «opphevet». Endringslover som inneholder overgangsbestemmelser vil bli stående til bestemmelsene ikke lenger anses å ha noen praktisk betydning.

Det kan være mange grunner til at lover ikke settes i kraft. Eksempler kan være at konvensjoner som skal gjennomføres ved loven ikke er i kraft, utviklingsarbeid i forbindelse med lovendringene ikke er ferdigstilt eller at påtenkte læreplaner ikke er ferdige.

Ved en gjennomgang av lovene har vi funnet en del lover hvor hele eller deler av lovene ikke er satt i kraft. Listen over lover og endringslover er avgrenset til årene til og med 2014. I årene 2015 til og med 5. april 2017 er det 24 lover og endringslover hvor hele eller deler av loven ikke er satt i kraft. Disse lovene vil ikke bli omtalt i denne artikkelen.

I arbeidet med disse manglende ikrafttredelsene er det forsøkt gjort søk i forarbeidene til lovene, og hvor det er fastsatt ikrafttredelse ved kongelig resolusjon, er det forsøkt gjort søk i statsrådsforedragene.

I. Deler av lover som ikke er satt i kraft:

1. *Lov 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell m.v. (helsepersonelloven)*. § 38 er ennå ikke satt i kraft. Paragrafen er endret to ganger, uten at det er fastsatt ikrafttredelse.

2. *Lov 17. juni 2005 nr. 101 om eideomsregistrering (matrikkellova)*. § 7 (med forskriftshjemmel) og § 52 nr. 3, som opphever lov 17. juli 1925 om Svalbard § 25 er ikke satt i kraft.

3. *Lov 29. juni 2007 nr. 73 om eiendomsmegling*. § 4-6 er ikke satt i kraft. Hele loven ble satt i kraft 1. januar 2008 ved res. 29. juni 2007 nr. 754, men ifølge forskrift 23. november 2007 nr. 1282 trer § 4-6 i kraft når departementet bestemmer.

4. *Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven)*. § 78 i loven opphever lov 29. mai 1981 nr. 38 om jakt og fangst av vilt (viltloven) § 26 nr. 9, dette er ikke satt i kraft.

5. *Lov 28. mai 2010 nr. 16 om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten (politiregisterloven)*. § 57 i loven er ikke satt i kraft. Paragrafen er senere endret ved lov 21. juni 2013 nr. 82, men denne endringen har ingen betydning for den manglende ikrafttredelsen.

6. *Lov 20. januar 2012 nr. 4 om pågriping og overlevering til og frå Noreg for straffbare forhold på grunnlag av ein arrestordre (arrestordreloven)*. § 43 nr. 3 endrer lov 13. juni 1975 nr. 39 om utlevering av lovbrytere m.v. § 1 nytt andre punktum, dette punktet er ikke satt i kraft.

II. Endringslover eller deler av endringslover som ikke er satt i kraft:

1. Lov 14. februar 2003 nr. 11 om endringer i lov om legemidler m.v. (legemiddeloven) og i lov om medisinsk utstyr ble satt i kraft 1. mars 2003, men i legemiddeloven gjenstår to endringer i § 2, nytt annet ledd og nytt tredje ledd. Nåværende annet, tredje og fjerde ledd blir nytt fjerde, femte og sjette ledd. Endringsloven endret også legemiddeloven § 10, som er satt i kraft, paragrafen viser til § 2 annet ledd.

2. Lov 20. juni 2003 nr. 44 om endringer i sentralbankloven og finansieringsvirksomhetsloven og om opphevelse av valutareguleringsloven og penge- og kredittreguleringsloven. Det gjenstår fortsatt en del paragrafer i de opphevede lovene.

3. Lov 29. august 2003 nr. 90 om endringer i pengespill- og lotterilovgivningen endrer lov 24. februar 1995 nr. 11 om lotterier m.v. Loven har tre delvise ikrafttredelser, men følgende endringer i lotteriloven gjenstår: § 3, § 4 d, § 8 a, § 9 og § 15. Lotteriloven § 3 er endret to ganger etter 2003.

4. Lov 17. desember 2004 nr. 86 om endringer i lov 2. juni 1989 nr. 27 om omsetning av alkoholholdig drikk m.v. og enkelte andre lover endrer alkohollovens § 1-7b. Denne endringen inneholdt feil og er senere blitt endret ved lov 17. juni 2005 nr. 59 om endringer i folketrygdlova og alkohollova. 2004-loven må derfor oppheves.

5. Lov 17. juni 2005 nr. 98 om endringer i lov 4. desember 1992 nr. 127 om kringkasting endrer kringkastingsloven § 4-4 og opphever § 4-6. I statsrådsforedraget står det: «Departementet foreslår at loven bare delvis trer i kraft. Årsaken er at det er forutsatt for enkelte av endringene at det fastsettes endringer i forskrift om kringkasting av 28. februar 1997 nr. 153. Disse endringene vil bli fastsatt etter at forslagene har vært på en særskilt høring som er planlagt høsten 2005.»

6. Lov 1. desember 2006 nr. 65 om endringer i barnevernloven og sosialtjenesteloven mv. (saksbehandlingsregler for fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker mv.) endrer barnevernloven § 9-3. Fotnote 1 til paragrafen lyder: «Formuleringen her ble ved lov 1 des 2006 nr. 65 endret slik at dette ikke er med, men endringen er - formentlig ved en inkurie - ikke satt i kraft. Henvisningen til § 7-2 gir nå ikke mening». Merknadene i forarbeidene sier endringene er av teknisk karakter og innebærer kun justering av henvisninger til kapittel 7.

7. Lov 15. desember 2006 nr. 85 om endringer i lov 17. juni 2005 nr. 67 om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav endrer lovens § 15-1 tredje ledd. Deler av dette leddet er senere endret ved lov 14. desember 2007 nr. 110. Forarbeidene gir ikke noe svar på hvorfor denne paragrafen ikke er satt i kraft.

8. Lov 11. januar 2008 nr. 2 om endringer i lov 4. juli 2003 nr. 83 om elektronisk kommunikasjon (ekomloven) endrer § 6-2 i loven, endringsloven er ikke satt i kraft. § 6-2 ble fastsatt på nytt ved lov 14. juni 2013 nr. 54 om endringer i ekomloven, og endret ved lov 17. mars 2017 nr. 9 om endringer i ekomloven.

9. Lov 19. juni 2009 nr. 85 om endringer i lov om vaktvirksomhet. Lovens del III om endring i lov 13. juni 1997 nr. 55 om serveringsvirksomhet § 16 første ledd er ikke satt i kraft. I statsrådsforedraget står det: «Loven romertall III om endring i lov 13. juni 1997 om serveringsvirksomhet trer i kraft senere, når slike læreplaner er fastsatt».

10. Lov 18. juni 2010 nr. 25 om endring i lov 16. juli 1999 nr. 66 om Schengen informasjons-system (SIS) endrer lovens § 12 første ledd, som ikke er satt i kraft. I forarbeidene står det at «Effektivering av online SIS-søk for tollmyndighetene forutsetter ferdigstillelse av politiets pågående arbeid med etablering av ny løsning for sikker kommunikasjon med andre aktører. Den nye kommunikasjonsplattformen kan tidligst bli operativ høsten 2010». Dette kan være svaret på hvorfor endringsloven ikke er satt i kraft.

11. *Lov 17. desember 2010 nr. 84 om endringer i forsikringsvirksomhetsloven (skadeforsikring)*, tilføyer § 12-17 i forsikringsvirksomhetsloven. Paragrafnummeret ble endret ved lov 10 april 2015 nr. 17 til § 7-8, uten at endringsloven ble endret. Paragrafen er ikke satt i kraft.

12. *Lov 15. april 2011 nr. 11 om endringer i ekomloven og straffeprosessloven mv. (gjennomføring av EUs datalagringsdirektiv i norsk rett)*. Endringene i straffeprosessloven § 100 a er en opplisting av paragrafer, som er endret ved lov 17. juni 2016 nr. 54 om endringer i straffeprosessloven mv. (skjulte tvangsmidler). Endringsloven er også endret ved lov 22. juni 2012 nr. 52 om endringer i utleveringsloven m.m, se mer om denne loven i nr. 15.

13. *Lov 15. april 2011 nr. 12 om endringer i klimavotelovent* tilføyer ny § 21 a, som ved lov 25. mai 2012 nr. 29 ble endret til § 20, men er fortsatt ikke i kraft. To henvisninger til andre paragrafer i den ikke ikraftsatte paragrafen er senere endret.

14. *Lov 20. januar 2012 nr. 6 om endringer i straffeloven, straffeprosessloven, straffegjennomføringsloven, konfliktrådsloven m.fl. (barn og straff)* endrer lov 11. juni 1971 nr. 52 om strafferegistrering § 6, denne loven er opphevet. I tillegg endres ligningsloven, som ble opphevet av skatteforvaltningsloven fra 1. januar 2017. I tillegg er det endringer i straffeprosessloven og straffegjennomføringsloven som ikke er satt i kraft.

15. *Lov 20. januar 2012 nr. 7 om endringer i matrikkelova og tinglysingsloven mv.* endrer matrikkelova § 27, som ikke er satt i kraft. I endringen er det vist til ligningsloven, denne loven er nå opphevet. I forarbeidenes merknader står det: «Nærmere regler om overføringsordninger mv. kan fastsettes i forskrift. Det legges til grunn at skattemyndighetene og sentral matrikkelmyndighet finner fram til og avtaler praktiske ordninger for dataoverføring, valg av overføringstidspunkt ol». Det er mulig dette ikke er på plass.

16. *Lov 22. juni 2012 nr. 52 om endringer i utleveringsloven m.m.* Lovens del VI endrer straffeprosessloven § 203, § 210, § 210 b og § 210 c som ikke er satt i kraft. Se også nr. 11.

17. *Lov 14. juni 2013 nr. 44 om endringer i straffegjennomføringsloven mv.* endrer straffeprosesslovens § 163 første ledd. Endringen er ikke satt i kraft. Det er ingen ledetråder i forarbeidene om eventuell ikrafttredelse.

18. *Lov 21. juni 2013 nr. 63 om endringer i barnevernloven* endrer barnevernlovens § 3-5, § 4-27 og ny § 5-8 a, disse bestemmelsene er ikke satt i kraft. Det er ingen opplysninger i forarbeidene om eventuell ikrafttredelse.

19. *Lov 21. juni 2013 nr. 86 om endringer i straffeprosessloven mv. (behandling og beskyttelse av informasjon)*. Det står fortsatt igjen endringer i 202 a, § 202 c og § 216 g. De to førstnevnte paragrafene ble endret ved lov 17. juni 2016 nr. 54 om endringer i straffeprosessloven mv. (skjulte tvangsmidler) med ikrafttredelse straks. Det er ingen opplysninger i forarbeidene om ikrafttredelse av resten av 2013-loven.

20. *Lov 21. juni 2013 nr. 97 om endringer i medieeierskapsloven* endrer lov 13. juni 1997 nr. 53 om eierskap i medier (medieeierskapsloven) som ble opphevet av lov 17. juni 2016 nr. 63 om oppheving av lov om eierskap i medier fra 1. juli 2016. Endringsloven skulle også vært opphevet.

21. *Lov 14. mai 2014 nr. 17 om endringer i gjeldsordningsloven og dekningsloven mv.* Endringene i gjeldsordningsloven § 1-4 nytt fjerde ledd og § 2-1 første ledd tredje punktum gjenstår.

Funksjoner i Lovdata Pro

Søkefunksjoner:

Hurtigsøk: Du søker på «google-måten» i alle rettskildene på én gang. Synonymer fra Lovdatas synonymliste settes inn automatisk.

Avansert søk: Søket kan spisses ved hjelp av operatører og søk bestemte steder i dokumentene (feltsøk).

Rettskilder og registre: Gir en oversikt over alle kildene, og du kan foreta oppslag via ulike registre.

Rettsområder: Gir deg tilgang til rettskilder på grunnlag av tema.

Personlige arbeidsverktøy:

Utvalg: Utvalg gir deg muligheten til å samle dokumenter i mapper – f.eks. dokumenter i forbindelse med en sak eller innenfor et fagområde. Utvalgene kan deles med andre.

Merknader: Du kan skrive personlige merknader, gruppemerknader, firmamerknader og merknader for alle. Merknadene kan du også velge å dele med andre – f.eks. med medlemmene i en faggruppe. Fra venstre meny får du en oversikt over alle merknader.

Varsling: Gir deg varsling om endringer i regelverk og om nye rettsavgjørelser mv. som henviser til ønskede lover og lovparagrafer.

Grupper: Det er enkelt å opprette grupper som kan dele utvalg og merknader.

Søkehistorikk: Husker søkene dine. Søkene kan også slettes.

Årsmelding 2016

Kunngjøring av regelverk

Etter oppdrag fra Justisdepartementet utfører Lovdata den elektroniske kunngjøringen av lover og forskrifter og utga også papirutgaven av Norsk Lovtidend frem til avviklingen etter 2016 årgangen. I Norge har den elektroniske kunngjøringen hos Lovdata vært den offisielle kunngjøringen siden 1. januar 2001.

I 2016 ble det vedtatt og kunngjort 124 lover og 2 030 forskrifter, endringsforskrifter, ikrafttredelser, delegeringsvedtak, opphevelser og andre typer vedtak. 1 585 av kunngjøringene var i Norsk Lovtidend avd. I og 569 i Norsk Lovtidend avd. II. En stor del av Lovdatas arbeid i forbindelse med kunngjøringene består i teknisk kvalitetssikring av tekstene, (jf. avsnittet nedenfor om regelforvaltning.). Kunngjøring av lover og forskrifter skjer normalt hver dag for Norsk Lovtidend avd. I og to ganger i uken for avd. II. Tiden fra innsendelse til kunngjøring vil normalt variere fra kunngjøring samme dag til kunngjøring noen dager senere for Norsk Lovtidend avd. I, avhengig av de innsendte sakenes omfang og kompleksitet. Det samme gjelder for avd. II.

Lovdatas nettsted

Antall oppslag på gratisidene www.lovdata.no har passert 50 millioner på årsbasis. Omtrent halvparten av oppslagene gjelder lovene.

Informasjonssystem for profesjonelle brukere

En viktig målsetning for Lovdata er å bedre tilgjengeligheten til rettskildene samt å gjøre brukerne oppmerksomme på endringer i regelverket og nye rettsavgjørelser. Lovdata arbeider kontinuerlig med å bygge ut databasene, forbedre funksjonaliteten og tilby nye tjenester.

I løpet av året ble følgende nye rettskilder inkludert i systemet:

Europalov.no

I Lovdata Pro er det lagt inn egen knapp til Europalov fra EØS-rettsakter

Ny base Rundskriv fra UDI (RUDI)

UDIs rundskriv (UDIRS) regulerer hvordan regelverket skal forstås, saksbehandlingsrutiner og rutiner for arbeidsorganisering. Rundskrivene er bindende retningslinjer for saksbehandlere i Utlendingsdirektoratet, politiet og norske utenriksstasjoner som behandler utlendingssaker.

UDIs internmeldinger (UDIM) inneholder i hovedsak interne saksbehandlingsrutiner, men i noen grad også retningslinjer for fortolkning av regelverket. Internmeldingene er bindende retningslinjer for saksbehandlere i Utlendingsdirektoratet. Utvalget av internmeldinger er foretatt av UDI ut fra en vurdering av hva som kan være av interesse utenfor UDI.

UDIs praksisnotater (UDIPN) inneholder beskrivelser av Utlendingsdirektoratets praksis på avgrensede saksområder. Notatene er i hovedsak normative beskrivelser av praksis, men kan i noen grad også inneholde interne saksbehandlingsrutiner på avgrensede områder. Praksisnotatene er bindende retningslinjer for saksbehandlere i Utlendingsdirektoratet.

Nye tjenester fra Lovdata i 2016

Elektroniske tidsskrifter

Lovdata har etablert en plattform for elektroniske tidsskrifter. Tidsskriftene som er lansert i første omgang er Norsk Retstidende og Lovdata Flaggsaker. (Se nærmere omtale nedenfor). Plattformen kan bygges ut med flere tidsskrifter etter hvert. Plattformen muliggjør direkte kjøp av tjenester fra Lovdata ved bruk av betalingskort.

Helpscout introduseres som supportverktøy i Lovdata Pro

Verktøyet gir en bedre leseropplevelse og gjør det enklere å finne fram bla med en søkefunksjon. Verktøyet gjør det også enklere å vedlikeholde hjelpetekster og hjelpevideoer i Lovdata Pro.

Historiske versjoner på paragrafnivå

Historiske versjoner gjøres tilgjengelig for den enkelte lov- og forskriftsparagraf. I en tidslinje vises hvor ofte og når den enkelte paragraf er endret. Ved å klikke på endringstidspunktene får man fram den historiske versjonen tilbake til 1999, Videre tilbake til 1982 lenkes det til endringen i Norsk Lovtidend.

Nytt referansevindu

Referansevinduet spisser søkeresultatet og finner fram til de viktige dokumentene.

Rettsområder versjon 2

Rettsområdene er revidert og er blitt mer presise. Rettsområdene kan nå inndeles på tre nivåer for å øke presisjonen. Inndelingen på EU/EØS-området benytter inndelingen til europalov.

Organisasjon og oppgaver

Den allmennyttige stiftelsen Lovdata er opprettet av Justisdepartementet og Det juridiske fakultet ved Universitetet i Oslo. Lovdatas formål er å opprette, vedlikeholde og drive systemer for rettslig informasjon. Driften skal være selvfinansierende.

Lovdata samarbeider med Stortinget, forvaltningen, domstoler og universitetene for å gjøre rettskildene i Norge mest mulig tilgjengelige. Lovdata ser det som sin oppgave å tilby generelle og komplette databaser over de ulike rettskildene. Lovdata leverer også tekst til forlag som tilbyr både tradisjonelle og elektroniske publikasjoner på spesielle rettsområder.

Lovdatas personalressurser er innrettet mot redaksjonelt arbeid og utvikling av nye produkter og tjenester. Lovdata bruker lite ressurser på administrasjon og har lagt vekt på å nå kundene gjennom rådgivning og brukerstøtte.

Styret

Fem sentrale institusjoner innen rettslivet i Norge har anledning til å oppnevne hvert sitt medlem til Lovdatas styre. Lederen utpekes av Justisdepartementet. Ved årets slutt var styrets sammensetning følgende:

FØRSTEAMANUENSIS HERMAN BRUSERUD (styrets leder)

oppnevnt av Det juridiske fakultet ved Universitetet i Oslo

PARTNER HANS FRODE KIELLAND ASMYHR *

oppnevnt av Justis- og beredskapsdepartementet

ADVOKAT RANDI BIRGITTE BULL

oppnevnt av Den norske Advokatforening

TINGRETTSDOMMER KJETIL GJØEN

oppnevnt av Den norske Dommerforening

DIREKTØR IDA BØRRESEN

oppnevnt av Stortinget

*Asmyhr overtok etter assisterende departementsråd Anne K. Herse fra 3. februar 2016.

Regelforvaltning

I likhet med andre høyt utviklede land har Norge et omfattende og dynamisk regelverk som på mange måter kan ses som et formalisert speilbilde av samfunnet. Regelverket utvikler seg i takt med samfunnet. I Norge har vi god oversikt over dette regelverket. Dette skyldes blant annet Lovdatas innsats med teknisk kvalitetssikring og konsolidering av lover og forskrifter.

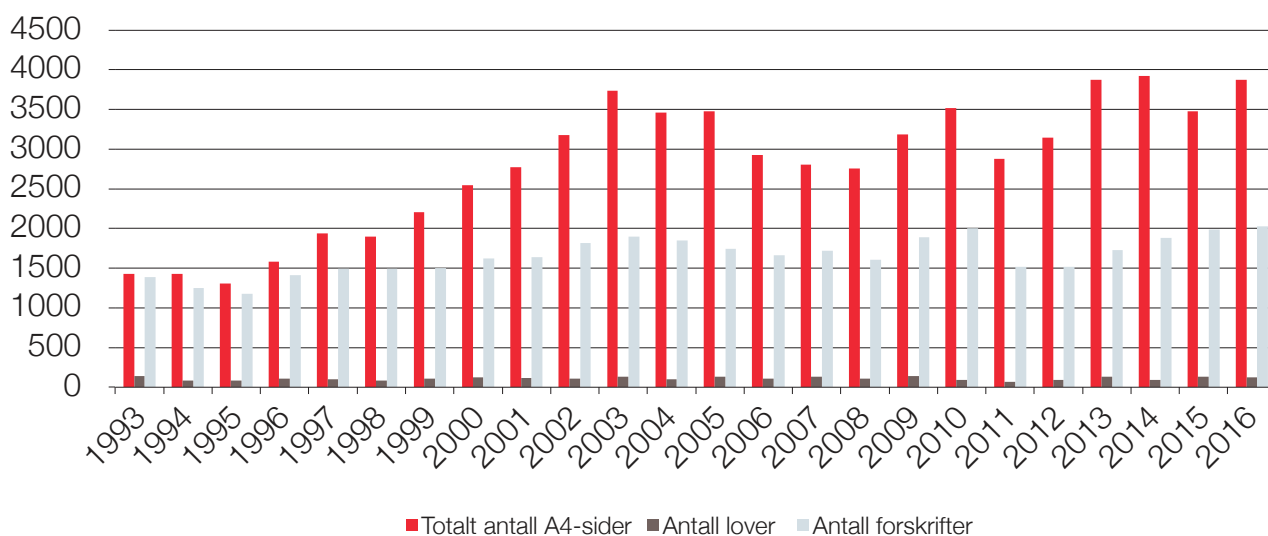
I forbindelse med utgivelsen av Norsk Lovtidend blir nye lover og forskrifter sendt inn til Lovdata, hvor de blir registrert og strukturkodet. Hensvisninger, ikrafttredelser, opphevelser og forskriftshjemler blir kontrollert mot eksisterende regelverk. Det spesielle i Norge er at hele regelverket blir konsolidert, ikke bare lovene, men også de sentrale og lokale forskriftene. At et regelverk blir konsolidert, betyr at nye endringer fortløpende blir innarbeidet i den gamle loven eller forskriften, slik at man kan

finne frem til den gjeldende ordlyden uten å måtte drive detektivarbeid. Konsolidering betyr også at man fjerner opphevede tekster og tekster som ikke lenger har noen betydning fordi de er innarbeidet i en annen tekst. Slike tidligere versjoner blir lagret i et historisk arkiv. Dette kontroll- og konsolideringsarbeidet bidrar til at formelle feil i regelverket blir avdekket på et tidlig tidspunkt.

I Norge har vi ca. 700 lover og ca. 12.200 forskrifter mv. I 2016 ble det vedtatt 124 lover og 2 030 forskrifter. De fleste av disse var endringslover og endringsforskrifter, og medførte at det måtte foretas mange tusen endringer i det eksisterende regelverket.

Utviklingen av regelproduksjonen i Norge de siste årene fremgår av følgende figur som angir antall lover og forskrifter som er kunngjort i Norsk Lovtidend:

Utviklingen av omfanget av Norsk Lovtidend

Omfanget av Norsk Lovtidend viste et hopp på ca. 70% i 1992 og holdt seg på dette høye nivået frem til 1996. Til og med 2003 økte omfanget kraftig. Det er ikke først og fremst antall lover og forskrifter som har økt, men antall sider i Norsk Lovtidend.

Økningen i omfanget av Norsk Lovtidend har ikke medført at den til enhver tid gjeldende mengden av lover og forskrifter har økt tilsvarende. Dette skyldes at nytt regelverk stort sett erstatter gammelt regelverk. Økningen i volumet kan best forklares ved at regelverket nå endres oftere enn tidligere. I 2016 er det en økning både i antall forskrifter og samlet sidetall fra 2015.

Samarbeid med domstolene

Gjennom avtale med Domstoladministrasjonen bidrar Lovdata til publiseringen av rettsavgjørelser fra Høyesterett, lagmannsrettene og tingrettene.

Avgjørelsene som mottas fra domstolene blir gjennomgått og strukturert. Henvisninger til lover og andre avgjørelser blir standardisert, slik at de kan utnyttes til kryssreferansesøk og andre hypertextfunksjoner. Straffesaker og en del andre saker blir anonymisert. Lovdata har konsesjon fra Datatilsynet til å behandle personopplysninger i forbindelse med drift av det rettslige informasjonssystemet.

Mottatte avgjørelser (etter avsigelsesår)

Domstol	Sivile saker				Straffesaker			
	2016*	2015	2014	2013	2016*	2015	2014	2013
Høyesterett	63	65	58	71	49	54	47	69
Høyesteretts ankeutvalg	1203	1191	1176	1188	1303	1271	1245	1239
Agder lagmannsrett	168	159	199	164	202	202	247	218
Borgarting lagmannsrett	795	889	922	890	531	503	469	539
Eidsivating lagmannsrett	175	179	161	133	144	125	144	117
Frostating lagmannsrett	196	205	200	187	149	149	124	137
Gulating lagmannsrett	313	342	314	284	212	186	229	258
Hålogaland lagmannsrett	200	172	185	156	116	131	160	133
Oslo tingrett	104	235	216	206	78	133	145	167
Andre tingretter	90	192	187	210	101	260	209	217

* Tallene viser mottatte og publiserte avgjørelser hos Lovdata. Tallene for 2016 er ikke fullstendige fordi alle avgjørelsene ennå ikke var mottatt fra domstolene. Også i tidligere årganger er det noen endringer fra tidligere år pga omkategorisering

Lovdata mottar alle avgjørelser fra Høyesterett. Fra lagmannsrettene mottas de fleste avgjørelser, men ikke alle. Fra tingrettene mottas et mindre utvalg av avgjørelser.

Avgjørelser fra Høyesterett og lagmannsrettene publiseres løpende etter hvert som de mottas fra lagmannsrettene med unntak av avgjørelser der domstolene har besluttet utsatt offentlighet.

Samarbeid med universitetene

Lovdata har et nært samarbeid med de juridiske fakultetene i Oslo, Bergen og Tromsø. Dette samarbeidet tar flere former. Fra begynnelsen av 2011 har studenter ved disse fakultetene hatt mulighet til å registrere seg med studentabonnement i Lovdatas system for profesjonelle. Ordningen er siden utvidet til å gjelde flere høyere læresteder. Ordningene bidrar til at tusentalls studenter hvert år får erfaring med Lovdata i studietiden. Studentene kan registrere seg på www.lovdata.no/student.

Lovdata finansierer stillinger for vitenskapelige assistenter både ved Senter for rettsinformatikk og Senter for europarett. Stillingene ved Senter for europarett er blant annet knyttet til redaksjonen for tidsskriftet EuroRett.

Lovdata bidrar også med midler til Senter for menneskerettigheter - noe som gjør det mulig for senteret å utarbeide oversatte sammendrag av utvalgte saker fra Menneskerettsdomstolen i Strasbourg.

Lovdata tilbyr deltidsstillinger til juridiske studenter. Studentene deltar i redaksjonsarbeidet i Lovdata.

Samarbeid med forlag

Lovdata bidrar til produksjonen av en rekke viktige trykksaker for regelverk og avgjørelser.

Lovdata produserer trykkegrunnlaget til Overenskomster med fremmede stater etter oppdrag fra Utenriksdepartementet.

Lovdata samarbeider med Lovsamlingsfondet og Fagbokforlaget om produksjonen av Norges Lover og særtrykk av lover.

For Nordisk Skibsrederforening produseres trykkesatsen til Nordiske Domme i Sjøfartsanliggender.

For Cappelen Damm Akademisk lages trykkesatsen til deres særtrykk og spesialiserte lovsamlinger. Tekst til spesialiserte lovsamlinger leveres også til blant annet Gyldendal Akademisk forlag og Pedlex.

Lovdata har et samarbeid med Universitetsforlaget vedrørende forlagets elektroniske kommentarutgaver. Samarbeidet gjør det mulig å følge lenker fra det ene systemet til det andre, for eksempel ved at man fra en lovparagraf i Lovdata kan hoppe til kommentaren hos Universitetsforlaget. Tilsvarende kan man følge en domshenvisning i kommentaren til selve dommen i Lovdata.

Produkter og tjenester

Elektroniske tidsskrifter

Norsk Retstidende

Lovdata overtok rettighetene til og ansvaret for Norsk Retstidende da Advokatforeningen nedla papirutgaven som utkom første gang i 1836. Tidsskriftet inneholder avgjørelser fra Høyesterett og Høyesteretts ankeutvalg. Redaktør for tidsskriftet er tidligere førstelagmann Nils Erik Lie.

Lovdata Flaggsaker

Med Lovdata Flaggsaker viderefører Lovdata innholdet i Rettens Gang i elektronisk form. Tidsskriftet inneholder nevneverdige rettskraftige avgjørelser fra lagmannsrettene og tingrettene. Redaktører for tidsskriftet er lagdommer Per Racin Fosmark for sivile saker, advokat John Christian Elden for straffesaker og professor dr. juris Finn Arnesen for EU/ EØS-relaterte avgjørelser.

Tidsskrifter

Norsk Lovtidend

Papirversjonen av Norsk Lovtidend, utkom gjennomsnittlig et par ganger i måneden. Papirversjonen ble nedlagt etter 2016 årgangen. Den offisielle kunngjøringen av lover og forskrifter i Norsk Lovtidend har foregått på nettet siden 2001. Kunngjøringen på nettet betyr at tiden som går fra en lov/forskrift blir vedtatt til den blir kunngjort er betydelig kortet ned. Kunngjøring som fram til 2017 normalt ble foretatt et par ganger i uken, foretas nå hver dag.

EuroRett

EuroRett gir et bilde av hva som skjer innenfor EU-retten på en enkel og oversiktlig måte - slik at praktiserende jurister og andre interesserte raskt kan finne frem til de relevante kildene. EuroRett har abonnenter over hele Skandinavia og utkommer med 20 nummer i året.

EuroRett er den største norskspråklige publikasjonen av denne typen. Redaktørene ved Senter for europarett ved Universitetet i Oslo følger kontinuerlig et stort antall juridiske databaser, tidsskrifter og andre publikasjoner. Viktige avgjørelser fra EU-domstolen og EFTA-domstolen refereres ca. en uke etter domsavsigelsen. Norske rettsavgjørelser med tilknytning til EØS- og EU-retten refereres så snart de er avsagt. I tillegg gis det informasjon om nye forarbeider, uttalelser, vedtak mv., og det gis en

oversikt over relevant litteratur og tidsskriftartikler. Professor dr.juris Finn Arnesen er ansvarlig hovedredaktør.

Lov&Data

Lov&Data er ledende innen Norden med hensyn til dekning av nyheter med rettsinformatisk interesse. Hovedvekten er lagt på nyheter fra de skandinaviske landene, men i utgangspunktet dekkes hele verden. Lov&Data bringer også referater av nye rettsavgjørelser, idet den hurtige teknologiske utviklingen gjør at mye ny juss på dette området nettopp blir skapt gjennom avgjørelser. Tidsskriftet Lov&Data utkommer med fire nummer i året.

Juridisk direktør i HP Norge og nestleder i Norsk forening for Jus og edb, Jarle Roar Sænbø, er ansvarlig redaktør. Dr.juris Henrik Udsen (Københavns universitet) og partner Tue Goldschmieding (advokatfirmaet Gorissen Federspiel) er redaktører for Danmark og doktorand Daniel Westman (Stockholms universitet) for Sverige. Sandra Stenersen Henden (Lovdata) er redaksjonssekretær.

Lovdatas nettsted

Lovdatas nettsted (www.lovdata.no) har mellom 2 og 5 millioner oppslag i måneden. Formålet med nettstedet er å gi alle tilgang til oppdaterte lover og forskrifter og til nye rettsavgjørelser. Flere tusen andre nettsteder har lenker til Lovdatas sider og sikrer seg dermed at de alltid kan vise til siste versjon av en lov eller forskrift. Informasjonen inngår på den måten også i en rekke tjenester som utvikles av andre. Lovdatas nettsted er en viktig informasjonskilde for nettbrukere over hele landet.

Nettstedet inneholder blant annet:

- den elektroniske utgaven av Norsk Lovtidend
- alle lover og sentrale og lokale forskrifter i konsolidert form
- nye høyesteretts- og lagmannsrettsavgjørelser
- enkelte nye tingrettsavgjørelser
- norske sammendrag av avgjørelser fra Menneskerettsdomstolen i Strasbourg.

Man kan navigere på sidene ved søk eller ved oppslag i kronologiske og alfabetiske registre. Avgjørelsene, som er utstyrt med lenker til de sentrale lovparagrafene og oversatte sammendrag av avgjørelser fra den Europeiske Menneskerettsdomstol blir liggende på sidene i ett år.

UDs traktatregister

UDs Traktatregister har i flere år vært driftet av Lovdata. Fra 2017 heter registeret Norges traktater og er integrert i lovdata.no. Basen inneholder registeropplysninger om traktatene i tillegg til fulltekst av traktater som er publisert i Overenskomster med fremmede stater fra og med 1992. Tekstene finnes både på norsk og originalspråket, som oftest engelsk.

Varsling fra Lovdata

Abonnenter på tjenesten Varsling fra Lovdata (lovdata.no/tjenester/varsling) får varsel om endringer i lover og forskrifter per e-post. Brukerne kan velge regelverk innenfor et bestemt rettsområde - som for eksempel HMS - eller angi egne lover/forskrifter. I tillegg sendes melding om nye høyesteretts- og lagmannsrettsavgjørelser knyttet til lovene/forskriftene det abonneres på.

Lovdata opererer også en RSS (Really Simple Syndication) feed som automatisk oppdateres når det blir lagt ut nye

- nyheter
- lover eller forskrifter
- høyesteretts- eller lagmannsrettsavgjørelser
- nye hefter av Norsk Lovtidend i pdf-format.

System for profesjonelle brukere

Systemet Lovdata Pro er beregnet på profesjonelle brukere i alle sektorer.

Lovdata Pro er et effektivt juridisk arbeidsverktøy. Systemet inneholder avanserte og presise søkemuligheter som gjør at brukerne kan konsentrere seg om relevant informasjon. Gjennom utstrakt bruk av lenker knyttes informasjon om samme tema sammen på tvers av lovparagrafer, forskrifter, rettsavgjørelser og juridisk litteratur.

Brukerne kan skrive egne merknader til dokumenter, velge om merknaden skal være personlig eller om den skal deles med en egendefinert gruppe, med andre i firmaet eller med alle andre som bruker Lovdata Pro.

I systemet er det effektive og brukervennlige funksjoner for å lage, lese og dele personlige juridiske utvalg av dokumenter. Utvalgene kan bearbeides i Word og eventuelt deles med andre personer i ulike prosesser.

Lovdata Pro inneholder følgende rettskilder:

Norske rettskilder: Lover, forskrifter, forarbeider, rettsavgjørelser, uttalelser, vedtak og juridiske artikler.

EØS-avtalen med over 5000 oversatte direktiver og forordninger, dokumenter fra EFTAs overvåkningsorgan, EØS-komiteens beslutninger samt avgjørelser fra EFTA-domstolen. EUR-LEX: den engelske og deler av den danske versjonen av EU-kommisjonens rettslige informasjonssystem.

Ved en systematisk utbygging av lenker mellom EØS/EU-kildene og norske lover og forskrifter, tilstreber Lovdata å øke tilgjengeligheten av dette kompliserte regelverket og synliggjøre sammenhengen med norske regler.

Lovdata Pro ajourføres og utbygges kontinuerlig. Systemet inneholder totalt mer enn 150 databaser.

Advokater, domstolene, politi og påtalemyndighet, sentral og lokal forvaltning er de største brukergruppene.

Markedsføring og kontakt med brukere

Lovdatas markedsføring er i stor grad basert på direkte kontakt med eksisterende og potensielle kunder. Lovdata legger vekt på å gi god og korrekt informasjon, nyttige råd og raskt hjelp til å løse eventuelle problemer. I den direkte kontakten med brukerne får Lovdata selv verdifulle innspill om brukernes behov og om hvordan tjenestene kan forbedres og videreutvikles. Alle Lovdatas abonnenter får gratis brukerstøtte over telefon.

Lovdata mottar mange henvendelser fra brukerne av vårt åpne nettsted, og gir raske svar også på disse henvendelsene. Vi er imidlertid påpasselige med ikke å innta en rolle som juridisk rådgiver.

Kursvirksomhet

Både de åpne kursene og kursene som blir skreddersydd for den enkelte bedrift får gode tilbakemeldinger.

Et kurs i Lovdata Pro setter kursdeltakerene i stand til å bruke systemet mer effektivt. Kursdeltakerne oppdager nye deler av systemet som de vil ha nytte av i arbeidsdagen. Alle Lovdatakurs godkjennes som del av den obligatoriske etterutdanningen for advokater.

Årsberetning til regnskapet for 2016

Lovdata har sitt forretningskontor i Oslo. Stiftelsen er en allmenntilgjengelig institusjon og har som formål å opprette, vedlikeholde og drive systemer for rettslig informasjon. Stiftelsen kan påta seg oppdrag fra såvel det offentlige som fra private i forbindelse med dette. Stiftelsen kan også bidra til forskning og utvikling innenfor stiftelsens formål.

I årsregnskapet er forutsetningen for fortsatt drift lagt til grunn, da det etter styrets oppfatning ikke er forhold som skulle tilsi noe annet.

Arbeidsmiljøet i Lovdata er godt og preget av stor stabilitet. Det har ikke vært iverksatt spesielle arbeidsmiljøtiltak i løpet av året. Sykefraværet i 2016 var totalt 174 dager eller ca. 2,2 %. Det har ikke vært skader eller ulykker på personer eller materiell i 2016.

Stiftelsens drift har ingen påvirkning på det ytre miljø.

Stiftelsen hadde desember 2016 16 kvinnelige og 10 mannlige fast ansatte. Både styret og ledelsen er bevisst på de samfunnsmessige forventningene om å fremme likestilling i stiftelsen.

Stiftelsen driver kontinuerlig utvikling av egne produkter og støtter forskning ved Det juridiske fakultet ved Universitetet i Oslo.

Lovdata har et sikringsfond på kr 20.000.000. Midlene skal bidra til å sikre videre drift i tilfelle endrede forutsetninger av teknologisk, konkurransemessig eller annen art i fremtiden.

Utsiktene for 2017

Markedet for Lovdatas produkter forventes å ha en positiv utvikling i 2017. Lovdatas mål er å fortsette utviklingen av både flere rettskilder og å tilby mer funksjonalitet og tjene-

nester som gir målbar nytte for Lovdatas brukere. I 2017 vil Lovdata gå videre med fornyelsen av sine produksjonssystemer og fortsette utviklingen av nye tjenester.

Oslo 8.5.2017

Styret for stiftelsen Lovdata

Hans Frode Kielland Asmyhr

Lill Christin Egeland

Herman Bruserud

Ida Børresen

Bjørnar Eirik Stokkan

Odd Storm - Paulsen

Regnskap

Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet består av resultatregnskap, balanse og noteopplysninger. Det er avlagt i samsvar med lov og god regnskapskikk i Norge for små foretak gjeldende per 31. desember 2016. Årsregnskapet er basert på følgende grunnleggende prinsipper:

Inntektsføring- og kostnadstidspunkt - sammenstilling: Inntekt resultatføres som hovedregel når den er opptjent. Inntektsføring skjer følgelig normalt på leveringstidspunktet ved salg av varer og tjenester. Driftsinntektene er fratrukket merverdiavgift og rabatter. Utgifter sammenstilles med og kostnadsføres samtidig med de inntekter utgiftene kan henføres til. Utgifter som ikke kan henføres direkte til inntekter, kostnadsføres når de påløper.

Varige driftsmidler: Varige driftsmidler føres i balansen til anskaffelseskost, fratrukket akkumulerte avskrivninger. Ordinære avskrivninger er beregnet lineært over driftsmidlenes økonomiske levetid med utgangspunkt i historisk kostpris.

Fordringer: Fordringer er oppført til pålydende med fradrag for forventede tap.

Pensjonsforpliktelser og pensjonskostnad: Stiftelsen er pliktig til å ha tjenstepensjonsordning iht. lov om obligatorisk tjenstepensjon. Stiftelsen har en innskuddsordning som oppfyller kravene i lov om obligatorisk tjenstepensjon.

Skatt: Skattekostnaden i resultatregnskapet omfatter både periodens betalbare skatt og endring i utsatt skatt. Utsatt skatt er beregnet med 24% på grunnlag av de midlertidige forskjeller som eksisterer mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier, samt ligningsmessig underskudd til fremføring ved utgangen av regnskapsåret. Skatteøkende og skattereduserende midlertidige forskjeller som reverserer eller kan reverseres i samme periode er utlignet og nettoført.

Klassifisering og vurdering av balanseposter: Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter normalt poster som forfaller til betaling innen ett år etter balansedagen, samt poster som knytter seg til varekretsløpet. Obligasjonsfondet vurderes til virkelig verdi.

Driftsregnskap

	Note	2016	2015
DRIFTSINNTEKTER OG -KOSTNADER			
<i>Driftsinntekter:</i>			
Salgsinntekter		39.855.265	36.926.517
Diverse inntekter		122.790	15.000
Sum driftsinntekter		39.978.055	36.941.517
<i>Driftskostnader:</i>			
Personalkostnader	1	24.227.582	23.417.818
Datakostnader		2.599.041	1.855.933
Andre driftskostnader		7.869.790	8.280.665
Ordinære avskrivninger	4	474.403	367.508
Sum driftskostnader		35.170.816	33.921.924
Driftsresultat		4.807.239	3.019.593
FINANSINNTEKTER OG -KOSTNADER			
Finansinntekter		708.456	448.899
Finansutgifter		27.818	28.126
Finansresultat		680.638	420.773
Ordinært resultat før skatt		5.487.877	3.440.366
Tilskudd til Universitetet i Oslo		538.000	133.000
Årsresultat før skatt		4.949.877	3.307.366
Skattekostnad på ordinært resultat	7	1.322.753	959.686
ÅRSRESULTAT		3.627.124	2.347.680

Balanse

	Note	2016	2015
EIENDELER			
<i>Anleggsmidler</i>			
Utsatt skattefordel	7	242.031	257.671
Fast eiendom		3 621.822	3 621.822
Maskiner	4	469.023	504.380
Innventar/kunst	4	320.408	371.564
Sum anleggsmidler		4.653.284	4.755.437
<i>Omløpsmidler</i>			
Kortsiktige fordringer	5	268.000	73.868
Forskuddsbetalte kostnader			0
Obligasjoner		16.527.067	16.157.777
Bank		19.826.485	15.817.955
Sum omløpsmidler		36.621.552	32.049.600
Sum eiendeler		41.274.836	36.805.037
GJELD OG EGENKAPITAL			
Egenkapital	6		
Grunnkapital		600.000	600.000
Sikringsfond		20.000.000	20.000.000
Annen egenkapital		11.171.670	8.823.989
Årsresultat tilført annen egenkapital		3.627.124	2.347.680
Egenkapital 31.12		35.398.794	31.771.669
<i>Kortsiktig gjeld</i>			
Betalbar skatt	7	1.302.981	895.358
Leverandører		612.073	323.572
Annen kortsiktig gjeld		2.032.015	2.224.829
Skyldig offentlig avgift		1.928.973	1.589.609
Sum gjeld		5.876.042	5.033.368
Sum gjeld og egenkapital		41.274.836	36.805.037

Oslo 8.5.2017

Styret for stiftelsen Lovdata

Herman Bruserud

Hans Frode Kielland Asmyhr

Lill Christin Egeland

Ida Børresen

Bjørnar Eirik Stokkan

Odd Storm - Paulsen

Noter til regnskapet

Note 1: Antall ansatte og ytelser til ledende personer mv.

Stiftelsen har hatt 26 fast ansatte og 25 deltidsansatte studenter i 2016.

Personalkostnadene på 24.227.582 fordeler seg som følger:

Lønn	19.010.935
Pensjoner	1.825.252
Arbeidsgiveravgift	2.914.008
Andre ytelser	477.387

Lønn og annen godtgjørelse til daglig leder:

Lønn	1.259.009
Andre ytelser	12.447
Pensjoner	171.488
Totalt:	1.442.944

Stiftelsen har ingen særskilte forpliktelser overfor daglig leder eller leder av styret i forbindelse med opphør eller endring av ansettelse eller verv. Stiftelsen har ingen særskilte avtaler om bonuser, overskuddsdeling eller opsjoner til fordel for daglig leder eller leder av styret..

Pensjoner og pensjonspremiefond

Stiftelsen har en innskuddsordning for sine ansatte i samsvar med lov om obligatorisk tjenestepensjon. Kostnadsført pensjonspremie i 2016 var kr 1.825.252.

Stiftelsen har et premiefond og et innskuddsfond knyttet til innskuddsordningen. Saldo på premeifondet var per 31.12.2016 kr 333.532 og saldo på innskuddsfondet var kr 2.615.580.

Premiefondet tilhører stiftelsen og kan benyttes til fremtidige premiebetalinger for forsikringsdekningene i ordningen, mens innskuddsfondet kan benyttes til å dekke fremtidig sparing for de ansatte.

Note 2: Andre driftskostnader

Stiftelsen flyttet inn i nye lokaler i 2005 og forlenget i 2014 leiekontrakten frem til 2020. Leien for lokaler i 2016 var på kr 3.374.652

Note 3: Administrasjons- og salgskostnader

Samlet godtgjørelse til styret i 2016 var kr 269.606

Samlet godtgjørelse til revisor for revisjon i 2016 var kr 61.500 eksklusiv mva.
Andre tjenester fra revisor utgjorde kr. 20.000 eksklusiv mva

Note 4: Ordinære avskrivninger

	Maskiner	Inventar	Kunst	Maskinrom	Sum
Anskaffelseskost 01.01	17.324.175	3.093.601	209.100	1.009.198	21.636.074
Tilgang i år	337.205	16.925	0	33.760	387.890
Avgang i år	0	0	0	0	0
Anskaffelseskost 31.12	17.661.380	3.110.526	209.100	1.042.958	22.023.964
Akkumulert avskrivning 1.1	16.873.459	2.931.136	0	955.540	20.760.135
Avskrevet i år	374.692	68.081	0	31.630	474.403
Avskrevet på solgte driftsmidler	0	0	0	0	0
Akkumulert avskrivning 31.12	17.248.151	2.999.217	0	987.170	21.234.538
Bokført verdi 31.12	413.237	111.307	209.100	55.786	789.431
Avskrivningssats	50%	25%	0%	25%	

Note 5: Kortsiktige fordringer

Utestående fordringer er nedskrevet med kr 60.000 for å dekke mulige tap. Avsetning til antatte tap på fordringer er uforandret fra 2015.

Note 6: Egenkapital

Stiftelsen har et sikringsfond på kr 20.000.000. Midlene skal bidra til å sikre videre drift i tilfelle endrede forutsetninger av teknologisk, konkurransemessig eller annen art i fremtiden.

	Grunnkapital	Sikringsfond	Annen egenkapital	Sum
Egenkapital per 31.12.2015	600.000	20.000.000	11.171.669	31.771.669
Årets resultat			3.627.124	3.627.124
Egenkapital per 31.12.2016	600.000	20.000.000	14.798.793	35.398.793

Note 7: Skatt

Betalbar skatt for 2016 fremkommer som følger:

	2016	2015
Resultat før skattekostnad	4.949.877	3.307.366
Ikke fradagsberettiget kostnad	582.037	177.278
Ikke skattepliktig inntekt	-369.290	-50.493
Endring midlertidig tidsforskjell	-22.222	-161.906
Underskudd til fremføring	0	0
Grunnlag for betalbar skatt	5.140.403	3.272.245
Skatt 27% (28%)	1.285.101	883.506
Formueskatt 0,3%	22.012	11.852
Sum betalbar skatt	1.307.113	895.358
<i>Årets skattekostnad:</i>		
Betalbar skatt	1.307.113	895.358
Formue avsatt tidligere år	0	0
Endring utsatt skatt	15.640	64.328
Skattekostnad	1.322.753	959.686
<i>Spesifikasjon av grunnlag for utsatt skattefordel:</i>		
Driftsmidler	-940.462	-970.683
Fordringer	-60.000	-60.000
Underskudd til fremføring	0	0
Grunnlag utsatt skatt	-1.008.462	-1.030.683
Utsatt skattefordel i balansen	242.031	257.671

KPMGAS
Sørkedalsveien 6
Postboks 7000 Majorstuen
0306 Oslo

Telephone +47 04063
Fax +47 22 60 96 01
Internet www.kpmg.no
Enterprise 935 174 627 MVA

Til styret i Stiftelsen Lovdata

Uavhengig revisorsberetning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Stiftelsen Lovdatas årsregnskap som viser et overskudd på kr 3 627 124. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2016, resultatregnskap for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av stiftelsens finansielle stilling per 31. desember 2016, og av dets resultater for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlaget for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av stiftelsen slik det kreves i lov og forskrift, og har oppfylt våre øvrige etiske plikter i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av årsberetningen, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon. Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styret og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til stiftelsens evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avviklet.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av stiftelsens interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av årsregnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om stiftelsens evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i årsregnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifierer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at stiftelsen ikke fortsetter driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag ISAE 3000 Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon, mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av stiftelsens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Konklusjon om utdeling og forvaltning

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendige i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag ISAE 3000, Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon, mener vi stiftelsen er forvaltet og utdelinger er foretatt i samsvar med lov, stiftelsens formål og vedtektene for øvrig.

Ole Christian Føngaard
Statsautorisert revisor

Oslo, 21. juni 2017
KPMGAS

Ansatte 2016

Administrasjon   Odd Storm-Paulsen (direktør)
Tone Johannesen
Elisabeth Vaakanainen

Spesialrådgiver   Trygve Harvold

Markedsføring   Aud Manger (markedssjef)
Lene Skoli Strand
Bjørnar Bruskeland

Drift og utvikling   Henning Ve (basesjef)
Anne Lise Stray
Kristian Torp
Tor Henning Ueland
Simon Skrede (utviklingsansvarlig/prosjektleder)
Henning Solberg
Linn Amalie T. Pettersen
Petter Aas

Redaksjon   Knut Davidsen (redaktør Norsk Lovtidend)
Tone Merete Myhrvold
Ragnhild Botten Weel
Kari Gyllander
Beate Kronen
Dag Trygsland Hoelseth
Mari Elton
Randi Bjørhei
Gudrun Wikheim Amble
Kaja Kelder
Sandra Stenersen Henden
Merete Toffa
Vegar Robertsen

Lovdatas Styre 2016

Bak fra venstre: Hans Frode Kielland Asmyhr, Lill Christin Egeland, Bjørnar Eirik Stokkan, Herman Bruserud, Ida Børresen

Dette finner du i Lovdata Pro:

Regelverk:

Norges lover inkludert historiske versjoner av gjeldende lover
Ikke-sanksjonerte lover
Opphevede lover
Sentrale forskrifter inkludert historiske versjoner av gjeldende forskrifter
Opphevede forskrifter
Storingsvedtak
Delegeringer
Instruksjoner
Lokale forskrifter
Kunngjøringer i Norsk Lovtidend

Rundskriv:

Departementene
Andre offentlige organer
Finanstilsynet
Politidirektoratet
Utlendingsdirektoratet
Riksadvokaten
NAVs rundskrivssamling
Skattedirektoratets meldinger
Personalmeldinger fra staten

Traktater:

Skatteavtaler mellom Norge og fremmede stater
Andre traktater

Juridisk litteratur:

Ca. 8000 juridiske artikler i fulltekst
Lignings-ABC
MVA-håndboken
Skattebetalingshåndboken
Statens personalhåndbok
Artikler fra EuroRett og Lov&Data

Lovforarbeider:

Norges offentlige utredninger fra og med 1994 – samt en del eldre utredninger
Lovrelaterte proposisjoner fra og med 1985 – samt en del eldre proposisjoner
Lovrelaterte Innstillinger fra og med sesjonen 1991-1992
Grunnlovsforslag fra og med sesjonen 1999-2000
Odelstingsmeldinger fra og med 1997
Statsrådsforedrag fra og med 2008
Odelstingsbeslutninger fra og med 1994
Lagtingsbeslutninger fra og med 1995
Lovedtak fra og med 2009
Representantforslag fra og med sesjonen 1991-92

Organisasjoner

Norges idrettsforbund: Lov, Regelverk, Opphevede dokumenter og NIFs doms- og appellutvalg.
Norges Fotballforbund: Lov, Regelverk og NFFs doms-, sanksjons- og ankeutvalg.

Rettsavgjørelser og andre avgjørelser

Høyesterett fra og med 1925 – samt ca. 4000 eldre avgjørelser
Lagmannsrettene. Publiserte avgjørelser fra og med 1935 – upubliserte avgjørelser fra og med 1993.
Tingrettene. Publiserte avgjørelser fra og med 1935 – utvalgte upubliserte avgjørelser fra og med 2002.
Arbeidsrettens avgjørelser fra og med 1916
Jordskifteoverrettene – utvalgte avgjørelser fra og med 1991.
Jordskifterettene – utvalgte avgjørelser fra og med 1996.
Nordiske Domme i Sjøfartsanliggende
Trygderettens kjennelser
Utmarksdomstolen for Finnmark
Kommisariske høyesterett 1941-1944

Uttalelser:

Finansdepartementets uttalelser
Justisdepartementets uttalelser
Miljøverndepartementets uttalelser
Sivilombudsmannen
Skattedirektoratets bindende forhåndsuttalelser
Skattedirektoratets uttalelser

Nemnder og utvalg:

Ankenemnda for Statens naturskadefond
Ankenemnda for sykepenger
Børsklagenemnden
Disiplinæavgjørelser for advokater
Domeneklagenemnda
Elklagenemnda
Erstatningsnemnda for voldsofre
Finansklagenemnda – bank
Finansklagenemnda – forsikring
Forbrukerombudets vedtak
Forbrukertvistutvalget
Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker
Gjenopptakelseskommisjonen
Helsepersonellnemnda
Husleietvistutvalget
Inkassoklagenemnda
Kabeltvistemnda
Klagenemnda for behandling i utlandet
Klagenemnda for industrielle rettigheter
Klagenemnda for merverdiavgift
Klagenemnda for miljøinformasjon
Klagenemnda for offentlige anskaffelser
Klagenemnda for oljeskatt
Klagenemnden for revisor- og regnskapsførersaker
Konkurransetilsynet
Konkurransetilsynet – vedtak i klagesaker til departementene
Likestillings- og diskrimineringsnemnda
Markedsrådet
Medieklagenemnda
Næringslivets konkurranseutvalg
Oslo Børs
Pakkereiseklagenemnda

Partilovnemnda
Pasientskadenemnda
Patentstyret
Personvernemnda
Politidirektoratet
Preimplantasjonsdiagnostikknemnda
Reklamasjonsnemnda for eiendomsme-
lingstjenester
Skatteklagenemnda – storbedrifter
Skatteklagenemnda for utenlandssaker
Statens sivilrettsforvaltning
(erstatning for strafforfølgning)
Statens sivilrettsforvaltning
(fri rettshjelp/salær)
Statens sivilrettsforvaltning (vergemål)
Tilsynsutvalget for dommere
Tinglysningavgjørelser
Transportklagenemnda – fly
Transportklagenemnda - kollektivreiser
Tvisteløsningsnemnda etter
arbeidsmiljøloven
Vederlagsnemnda

EØS:

Traktater
EØS-avtalen på norsk
Direktiver og forordninger på norsk
EØS-komiteens beslutninger
Forordninger og direktiver
Avtaler/ uttalelser
Forarbeider
EFTA-domstolen
EFTAs overvåkningsorgan – ESA

Europalov.no - faktainformasjon om retts-
aktene, sakshistorikken og
tilknyttede dokumenter.

EU (engelsk versjon av EUR-Lex):

Treaties
External relations
Secondary legislation
Supplementary legislation
Preparatory works
Case law
National measures
Decisions by national courts
Parliamentary questions
Consolidated texts
EFTA documents
Official Journal C-series

EU (dansk versjon av Eur-Lex)

Avgjørelser
Forordninger og direktiver

Internasjonale domstoler:

Menneskerettsdomstolen
– norske sammendrag

Internasjonale organisasjoner

United Nations Human Rights
– individklager mot Norge
United Nations General Comments

Postboks 2016 Vika, 0125 Oslo, Tlf: 23 11 83 00, www.lovdata.no